

Група М-1

Предмет «Економічна теорія»

Урок 31-32

Тема: Світова валютна система і її еволюція. Регіональні валютні системи.

Мета: ознайомити здобувачів освіти із поняттям валютної системи та специфікою її розвитку; розібратися в сутності світової та регіональної валютних систем.

Валютна система промислового розвинутих країн охоплює не тільки грошово-розрахункові відносини між ними, а й значною мірою внутрішній грошовий обіг. Світова валютна система, що функціонувала стихійно, поступово ставала цілеспрямовано регульованою.

На світовій арені ніколи не було золотомонетного стандарту, золотозливковий стандарт існував протягом кількох сторіч; поряд з золотом поступово розвивалися допоміжні кредитні гроші у вигляді векселів, чеків та інших міжнародних боргових зобов'язань. Проте до початку ХХ ст. така валютна система перестала відповідати новим умовам міжнародних економічних відносин. Одна з найбільш характерних рис цього періоду – експорт. Крім того, запаси казначейського золота стали зосереджуватися в скарбницях країн, що швидко розвиваються. Знадобилася нова, менш стихійна, більш керована валютна система. У другій половині 30-х років на зміну різновидам золотого стандарту прийшов паперово-кредитний обіг.

Друга світова війна привела до нового перерозподілу золотих запасів: близько 4/5 усіх державних запасів золота зосередилося в США.

Ця обставина була офіційно закріплена в липні 1944 р. на конференції ООН у Бреттон-Вудсі (США), де були закладені основи повоєнної світової валютної системи. Принципи її полягали в наступному:

- золото визнавалося основою світової валютної системи;
- роль основних валют була відведена долару і фунту стерлінгів;
- встановлювалися тверді паритети всіх валют стосовно долара, а через нього — до золота і один до одного; ринкові коливання валютних курсів навколо фіксованого доларового паритету допускалися в межах $\pm 1\%$;
- для регулювання світової валютної системи був створений Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР);
- була встановлена обмеженість і відновлення конвертованості національних валют.

Побудована на цій основі повоєнна світова валютна система дозволила ліквідувати хаос у сфері міжнародних валютно-фінансових відносин.

Крім того, у другій половині 60-х років Західна Європа і Японія вдвічі перевершили США за обсягами золотого запасу та експорту. У результаті перестала існувати навіть та загальноекономічна основа, на якій тримався золотодевізний стандарт, що спирається на єдину валюту — долар. Розлад золотодоларового стандарту віdbився в масових «скиданнях» долара на валютних ринках у формі валютних лихоманок.

Регіональні валютні системи

Поглиблення процесів західноєвропейської валютної інтеграції, спричинило створення Європейської валютної системи (ЄВС), що являє собою регіональну валютну систему та одночасно є елементом сучасної світової валютної системи.

Регіональна валютна система - це договірно-правова форма організації валютних відносин між певною групою країн. її структурними елементами стають: формування регіональної міжнародної розрахункової одиниці, визначення спеціального режиму

регулювання валютних курсів, утворення спільних валютних фондів, розвиток регіональних валютно-розрахункових установ.

ЄВС була створена в 1979 р. Основною рисою цієї регіональної валютої системи був механізм ЕКЮ — спеціальної європейської розрахункової одиниці, заснованої на «кошику» з 10 валют країн Західної Європи на чолі з маркою ФРН (на 1/3).

З 1 січня 1999 року нову європейську валюту — євро запущено у безготіковий обіг Бельгії, Голландії, Люксембургу, Німеччини, Франції, Італії, Іспанії, Португалії, Ірландії, Австрії та Фінляндії. Велика Британія, Данія і Швеція поки що утримуються від вступу в Європейський економічний і валютний союз (ЄВС), а Греція, якій, навпаки, дуже хотілося стати повноправним його членом, не змогла задовільнити економічних вимог, що ставляться до економіки країн — потенційних членів ЄВС.

Матеріалізація євро відбулася 1 січня 2002 року — цього дня єдина валюта з'явилася у готіковому грошовому обігу.

Очікується, що єдина сильна валюта сприятиме економічному зростанню країн ЄС та фінансової стабільності в усьому світі.

30 червня 1998 року у Франкфурті офіційно відкрився Європейський центральний банк. Він здійснює курсоутворення євро та контролює рівень процентних ставок євровалютного ринку.

Обмінні курси фіксуються тільки між євро і національними валютами країн — членів Європейського економічного і валютного союзу, тобто щодо 1 євро і тільки в односторонньому порядку.

З 1 січня 1999 р. на ринку ЄВС торгівля здійснюється тільки в євро.

Запровадження у грошовий обіг євро зчинило появу нових міжнародних джерел ціноутворення на грошових ринках у межах ЄС.

Єдина валюта приведе до створення єдиного ринку платіжних послуг. Деякі ринкові стандарти, наприклад, дата валютування, години роботи та розрахунок процентних ставок будуть за короткий час приведені у відповідність один з одним, тоді як інші, такі, як юридичні вимоги, вимоги до звітності й місцеві формати, існуватимуть і далі, забезпечуючи відокремлене функціонування європейських ринків.

Введення євро значно зменшило всі банківські витрати, пов'язані з операціями у різних валютах, оскільки банкам не доведеться тримати кореспондентських рахунків у них в інших зарубіжних банках.

Отже, інтеграція грошового ринку Європи значно оптимізує міжнародну систему платежів і зробить її оперативнішою.

Домашнє завдання:

Законспектувати викладений вище матеріал, вивчити його та дати письмово відповіді на наступне питання:

1. З якою метою була створена ЄВС (Європейська валютна система)?

Шановні учні! Всі виконані завдання надсилайте на електронну адресу gr.ev@ukr.net з підписом у темі листа «ПІБ, № групи та назва навчальної дисципліни».